

Svenonius, Elaine. Intelektualne osnove organizacije informacija / s engleskog prevela Mirna Willer. Lokve : Benja, 2005. 232 str. ISBN 953-6003-03-1

Bez ikakve zadržke, može se reći da smo ovim prijevodom dobili jednu, u svakom pogledu, vrijednu knjigu. Kao što i sama autorica kaže u predgovoru, namjera je bila problematiku organizacije informacija prikazati na jednostavan način pročišćen od nerazumljivog tehničkog nazivlja koje prečesto opterećuje stručnu literaturu. Unatoč tomu, knjiga nije namijenjena početnicima (jer je za razumijevanje njene vrijednosti i posebnosti potrebno podosta predznanja), već svima onima koji se bave organizacijom informacija u bibliografskim sustavima. Intelektualnu podlogu za organizaciju informacija autorica pronalazi na tragu filozofije jezika i lingvističkog načela prema kojem riječi poprimaju značenje uporabom, a uporabom ravnaju pravila kao u igrama, te analogno tomu, koliko je različitih jezika i koliko različitih uporaba, toliko je i različitih jezičnih igara. Stoga autorica smatra da je organizacija informacija u osnovi uporaba jezika posebne namjene, a jezične kategorije kao što su semantika, rječnik i sintaksa mogu se upotrijebiti za uopćavanje, razumijevanje i vrednovanje različitih metoda organizacije informacija. Takav holistički pristup u osnovi je pokušaj objedinjavanja različitih metoda organizacije informacija, kako formalnih (katalogizacija), tako i sadržajnih (klasifikacija, predmetna obrada).

Knjiga se sastoji od dva dijela, a svaki je dio podijeljen u pet poglavlja. Prvi je dio teorijska rasprava o intelektualnim osnovama organizacije informacija i u njemu se definiraju pojmovi kao što su intelektualne osnove, informacija i dokument, a kroz povijesni pregled izgradnje sustava za pronalaženje informacija analiziraju se načela i ciljevi organizacije informacija, definiraju se bibliografski entiteti i bibliografski jezici. U drugom se dijelu detaljno analiziraju tri skupine bibliografskih jezika: jezici djela, jezici dokumenta i predmetni jezici.

Kao što ističe autorica, "informacija nije organizirana ako je rastrkana ili ako joj je okupljanje nesustavno". I upravo u tome leži, nikako slučajna, neraskidiva veza između sadržajne i formalne obrade, na čemu se onda i zasnivaju definicije ciljeva i načela kao preduvjeta kvalitetnoga bibliografskog sustava.

Autorica definira pet ciljeva: pronalaženje, okupljanje, izbor, pristup i kretanje. Posebna je pažnja posvećena cilju okupljanja jer je ono najteže mjerljivo, a jednako je važno okupiti sve inačice osobnog imena kao i predmeta djela. Pojam *okupljanje* prožima čitavu knjigu, i to nije slučajno, jer se njegova uloga i važnost često zaboravljaju.

I dok ciljevi ispunjavaju očekivanja korisnika glede bibliografskog sustava, načela su upute ili smjernice za izgradnju bibliografskog jezika koji će, prije svega, zadovoljiti dva opća načela, a to su: načelo dostatne razboritosti (temelj svake odluke mora biti argumentiran, nikako proizvoljan) i načelo ekonomičnosti (ako postoji više načina za postizanje istog, potrebno je odabrati onaj koji je ekonomičan). Osim općih, postoje i posebna načela: a) načelo primjerenosti korisniku s

podnačelom, b) načelo opće uporabe (od strane korisnika), c) načelo prikazivanja (entitet mora sam sebe opisivati), d) načelo točnosti (vjerni prikaz entiteta), e) načelo dostatnosti i nužnosti (dostatni za ispunjavanje ciljeva), f) načelo važnosti (samo bibliografski važni elementi), g) načelo normiranosti (poželjan najviši stupanj normiranosti), h) načelo integracije (primjerenost za što je moguće više vrsta građe).

U izlaganju svoje teorije autorica se oslanja na Anglo-američka kataložna pravila (AACR) s obzirom na njihovu raširenu uporabu, a glede stručne obrade spominju se tradicionalne klasifikacijske sheme kao što su Deweyeva decimalna klasifikacija (DDK) i Univerzalna decimalna klasifikacija (UDK), dok se predmetna obrada temelji na odrednicama Kongresne knjižnice (LCSH).

U knjizi se ne raspravlja o korisniku u užem smislu, ali je on sveprisutan jer se čitav sustav organizacije informacija temelji na zadovoljavanju njegovih potreba. Isto tako, predmet rasprave nije informacijska tehnologija, mada je autorica svjesna činjenice da su današnje mogućnosti pretraživanja, posebice što se tiče digitalnih informacija, rezultat napretka tehnologije i predviđa da će "automatizacija nastaviti svoj zastrašujući napredak" u razvoju visoko inteligentnih ekspertnih sustava. Kako će to utjecati na sadašnju organizaciju informacija, tek će se vidjeti. Ali, ističe autorica, čak i najinteligentniji sustavi posustaju pred semantičkim zaprekama i pitanjima značenja i važnosti.

Nije naodmet napomenuti da je ova knjiga, kao rezultat holističkog pristupa, svojevrsna sinteza stručne literature o intelektualnim osnovama organizacije informacija u današnjem, ali i u povijesnom kontekstu te je i stoga dragocjen izvor podataka.

Vlasta Doležal